

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Liisa-Ly Pakosta

Justiits- ja digiminister
Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee
stella-johanson@justdigi.ee

Teie 31.12.2025 nr 8-1/10384-1
Meie 26.01.2026 nr 1-8/26/1-1

TsMS jt seaduste muutmine (vaigistuskaebuste direktiivi ülevõtmine)

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et olete advokatuurile saatnud arvamuse avaldamiseks TsMS jt seaduste muutmise seaduse eelnõu. Esitame teile advokatuuri menetlusõiguse komisjoni seisukohad eelnõu osas ning ettepaneku eelnõu seletuskirja täiendamiseks.

1. Eelnõu § 1 p 1 (TsMS täiendamine §-ga 94¹)

TsMS kasutab termineid „hageja“ ja „kostja“ Eestis toimuva kohtumenetluse kontekstis (TsMS § 205 lg 2). Kavandatud § 94¹ viitab aga hagejana isikule, kes oleks Eestis toimuva kohtumenetluse kontekstis kostja, ning kostjana isikule, kes oleks Eestis toimuva kohtumenetluse kontekstis hageja. Seetõttu teeme ettepaneku kaaluda eelnõus pakutu asemel (TsMS § 86 eeskujul) järgmist sõnastust:

„Kui isik, kelle elukoht või asukoht on välisriigis, on algatanud välisriigi kohtus avalikus elus osalemise takistamiseks kuritarvitusliku kohtumenetluse, võib sellega tekitatud kahju ja kulude hüvitamise nõudega hagi esitada selle isiku elukoha või asukoha järgi, kelle vastu on kohtumenetlus alustatud.“

2. Eelnõu § 1 p 2 (TsMS täiendamine §-ga 196¹)

Menetluskulude katteks tagatise andmist reguleerib TsMS § 196. Uue paragrahvi lisamise asemel võiks kaaluda olemasoleva paragrahvi muutmist.

TsMS § 196 lõiget 1 saab täiendada punktiga 4, mille järgi võib nõuda tagatist, kui hageja on esitanud hagi kostja avalikus elus osalemise takistamiseks. Kui hagi ei ole kohtumenetluse kuritarvituslikkusele viitavaid asjaolusid, saab jätta taotluse rahuldamata, ilma et säte näeks tagatise nõudmise eeldusena ette selliste asjaolude esinemist.

TsMS §-i 196 saab täiendada lõikega 5, mille järgi ei kohaldataks § 196 lg 1 punkti 4 alusel tagatise nõudmise korral §-i 196 lõikeid 2 ja 2¹. Kuna kostja võib enne tagatise taotluse lahendamist edasiste menetlustoimingute tegemisest keelduda¹, ei pruugi olla vajalik näha ette

---

¹ RKTKo 02.06.2008 otsus asjas nr 3-2-1-39-08, p 16.

taotluse lahendamise tähtaega. Tähtaja ettenägemisel võib see kohalduda kõigile tagatise taotlustele.

3. Eelnõu § 1 p 3 (TsMS täiendamine §-ga 333²)

TsMS-i 37. peatüki üldsätted (st ka kavandatud § 333²) võiksid olla võimalikult laia kohaldamisalaga. Võimalusel võiks vältida mingi konkreetse nõude läbivaatamisega seotud eriregulatsiooni kehtestamist. Seetõttu võiks lähtuda § 333² osas laia kohaldamisalaga variandist.

Eelnõust ei selgu, kuidas suhestub ilmselgelt põhjendamatu nõude esimesel võimalusel rahuldamata jätmine TsMS § 341 lõikega 1, mille järgi lahendatakse tsiviilasi üldjuhul kohtuistungil. Samuti tekib küsimus, kas ja mille poolest erinevad kavandatud § 333² lõikes 2 ettenähtud eeldused otsuse tegemise tavapärastest eeldustest².

Eelnõus pakutu asemel võiks kaaluda varianti, et kui pärast eelmenetluse läbiviimist selgub, et hagi ei ole esitatud hageja seadusega kaitstud õiguse ega huvi kaitseks või eesmärgil, millele riik peaks andma õiguskaitset, siis jätab kohus hagi istungit pidamata rahuldamata (praeguse TsMS § 423 lg 1 punktis 2 ettenähtud võimaluse asemel jätta hagi läbi vaatamata).

Direktiivi artikli 13 järgi peaks ilmselgelt põhjendamatu nõude menetluse varases faasis rahuldamata jätmisest keeldumine olema edasi kaevatav. Kavandatavas §-s 333² sellist edasikaebeõigust ei nähtu.

4. Eelnõu § 1 p 4 (TsMS täiendamine 43¹. peatükiga, sh §-ga 406²)

Kavandatava § 406² lg 1 järgi kohaldatakse avalikus elus osalemise takistamiseks algatatud kuritarvituslikule kohtumenetlusele kavandatavas 43¹. peatükis sätestatud erisusi. Erisused puudutavad kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamist, selle kohta tehtava lahendi avalikustamist, menetluskulude hüvitamist ja välisriigis tehtud lahendi tunnustamist (kavandatavad §-d 406⁴ ja 406⁵). Vajadus uue peatüki järele on küsitav. Kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamist saab reguleerida TsMS §-s 442 otsusega lahendatava küsimusena (vt ka tagasiside kavandatavale §-le 406⁴), lahendi avalikustamist saab reguleerida TsMS §-s 462, menetluskulude jaotust saab reguleerida TsMS §-s 162 või 163 (vt ka tagasiside kavandatavale §-le 406⁵), välisriigis tehtud lahendi tunnustamist saab reguleerida TsMS §-s 620.

5. Eelnõu § 1 p 4 (TsMS täiendamine 43¹. peatükiga, sh §-ga 406⁴)

Kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamine ja selle kohta tehtud lahendi avalikustamine on kavandatud direktiivi artikli 15 mõttes karistusena või muu sama mõjusa asjakohase meetmena. On kaheldav, kas kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamise kohta avaliku lahendi tegemisel on soovitud distsiplineerivat mõju. Võiks kaaluda regulatsiooni, mille järgi annab kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamine aluse nõuda hagejalt täiendavat riigilõivu või jätta hagi (nt analoogselt TsMS § 449 lg-le 3) rahuldamata.

Kavandatava § 406⁴ lõike 2 järgi tuvastab kohus kuritarvitusliku kohtumenetluse, tehes selle kohta määruse. Kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamiseks kohta eraldi määruse tegemine

---

² Vt nt RKTko 11.02.2016 asjas nr 3-2-1-171-15, p 13; RKTko 16.03.2016 otsus, p 11.

ei pruugi olla otstarbekas, sest see pikendab menetlust (võttes muu hulgas arvesse eelnõus ettenähtud kaebeõigust). Kuritarvituslikku kohtumenetlust peaks saama tuvastada menetlust lõpetavas lahendis.

6. Eelnõu § 1 p 4 (TsMS täiendamine 43¹. peatükiga, sh §-ga 406⁵)

Kavandatud § 406⁵ järgi ei mõjuta hageja menetluskulude muutmine, sealhulgas nõude muutmine või tagasivõtmine, kostja õigust taotleda kuritarvitusliku kohtumenetluse tõttu tekkinud menetluskulude hüvitamist. Samas ei näe kavandatud § 406⁵ ette muudatusi menetluskulude jaotuse regulatsioonis. TsMS §-i 162 või 163 võiks täiendada lõikega, mille järgi võib kohus jätta kuritarvitusliku kohtumenetluse tuvastamise korral hagi rahuldamise ulatusest hoolimata menetluskulud hageja kanda. Kui hageja loobub hagist või võtab selle tagasi, siis kannab ta kostja menetluskulud TsMS § 168 lõike 2 alusel.

7. Advokatuuri täiendav ettepanek seletuskirja täiendamiseks

Seletuskirja p-s 2.2 on vaigistuskaebuste sihtmärkidena välja toodud ajakirjanikud, õiguste kaitsjad, mh ka meediaagentuurid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, samuti teadlased ja akadeemiliste ringkondade esindajad.

Palume seletuskirjas lisaks markeerida, et ka advokaadid või muud esindajad (nt keskkonnateemade eestkõnelejad, mõne avaliku debati nagu soolise võrdõiguslikkuse või LBQT temaatika vedajad) võivad vaigistamiskaebuste sihtmärgiks sattuda. Juhime tähelepanu, et advokaatide ja advokaatide kutseühenduste osas sätestab ka Advokaadikutse kaitse konventsiooni³ artikli 9 lõike 4 punktid a-b konventsiooniosaliste kohustuse tagada, et advokaadid ja nende kutseühendused saavad tegeleda oma kutsetegevusega ja teostada konventsiooni artiklis 7 sätestatud õigusi ilma mis tahes vormis füüsilise kallaletungi, ähvarduse, ahistamise või hirmutamise ohvriks langemata või ebasobiva takistamise või sekkumiseta ning hoiduvad nimetatud käitumisest.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Imbi Jürgen
Esimees

Merit Aavekukk-Tamm 6979 253
merit.aavekukk-tamm@advokatuur.ee

---

³ Kättesaadav: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatyenum=226>. Eesti on konventsiooniga liitunud 13.05.2025.